

Tractatus Augustini de visitatione aegroti.

<https://hdl.handle.net/1874/327960>

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 388.

Kast I
M. K. N. 18

58

58 (*Eccl.* 388, *antea* 278s.) *Membr.* 8°. 97 ff. *Saec.* XV.
S. Augustinus, *Tractatus de visitatione aegroti*, fol. 1—20.
Fol. 21—23 vacant.

Tractatus de arte moriendi, fol. 24—50.

(Incip.) Cum de presentis exilij miseria cet. — Fol. 51 Singulariter prodest quod huiusmodi verba dicantur ab infirmo, cet. (Expl. fol. 52a).

S. Augustinus, *Liber de cognitione verae vitae*, fol. 53—97.
„Liber iste pertinet ad Carthusienses prope Traiectum”

Hs.
1 K 18

Liber iste pertinet ad cartusienſem ſocietatem

N°. 2708

Augustinus de visitatione egypti
7te tractatus de arte morandi
7te Augustinus de cognitione vite vite

Inapit tractatus bti Augusti De visita

Visitatiois gratia ego egrotans
nepoti meo limo morienti,
extremum valedicturam hest
na die processi: sed tacto
colore cordis intrinsecus: non sine quantum
lacrimarum oculorum humectatione. vix ver
bum in aliquid: tandem ora singulariosare
solui. Unde nec digna me. nisi digna
se. satis profere potui. **S**i enim quod
omne est. animi colore non minus affec
tus verba acceptaret: ipsa verborum
acceptatio: lacrimarum esset augmentatio
Parcebat itaque verbis: ut procreare lacri
mas. Non consolatorias. siquidem effu
dere lacrimas. effeminatum est. Porro
nullas: cum gaudere cum gaudentibus. et
fletum cum flentibus iubeamur: et more
dicta. et inhumanitas est. Et lacrima
tus est ihesus. Plorabo ergo mihi nepos
dulcissime: ne sum moredies et inhumana
na: siue non imitator mei ihesu. Tegabo
me quoque a lacrimis. ne minus videar

¶ Pertinet ad carthusienses ppe tractū

Inapit tractatus bti Augusti De visita

Visitatiois gratia ego egrotans
nepoti meo limo morienti
extremum valedicturam hest
na die processi: sed tacto
colore cordis intrinsecus: non sine quantum
lacrimarum oculorum humectatione. vix ver
bum in aliquid: tandem ora singulariosare
solui. Unde nec digna me. nisi digna
se. satis profere potui. **S**i enim quod
omne est. animi colore non minus affec
tus verba acceptaret: ipsa verborum
acceptatio: lacrimarum esset augmentatio
Parcebat itaque verbis: ut procreare lacri
mas. Non consolatorias. siquidem effu
dere lacrimas. effeminatum est. Porro
nullas: cum gaudere cum gaudentibus. et
fletum cum flentibus iubeamur: et more
dicta. et inhumanitas est. Et lacrima
tus est ihesus. Plorabo ergo mihi nepos
dulcissime: ne sim moredies et inhumana
na: siue non imitator mei ihesu. Tegabo
me quoque a lacrimis: ne minus videar

effemiatus **Exhortatio et admonitio**

Quoque via vniuse carnis **ifirmi**
nepos amantissime ingredi festinas?
quo visurus es parentes tuos. patriarchas
scos: omni eam summa beatitudine
Ad tanta igitur itineris ne deficias i
via subsidium: grande viaticum tibi ne
cessarium est. In muro civitatis superne
appone d' es lapis vivi x'i cui' edificatio
no auditur strepitus aut malleus
Hic pferend' e strepitus: hic adiacens
dus est lapidi malleus. Hic e contem-
dum totum lapidis quadrati super
vacantem. **S**trepitus sit peccatorum tuo-
rum recordatio: super quibus p strepat
aure sacerdotis humilia tua confessio
Juxta illud **C**onfitemi alterutrum pec-
cata vestra **M**alleus pnia sit: cordis
q' plus q' pectoris passio. Que v-
tanq' dum adhuc aliquitulum in hac vi-
ta preuales ita modificetur: vt in
edificiu dei appone nectia habeatur.
Sed a quo vadis? Ad vitam **P** qua

viam. Audi dñm dicēte, Ego sū viat
 veritas et vita. Nō potes errare. Cust
 tus em̄ via est. Per xpm̄ viat̄ vadis
 ad xpm̄. vera vitam. Non potes fal
 li. xpm̄ veritas ē. Non potes nō vi
 uere: xpm̄ vita ē. Custus via tu vi
 ator. xpm̄ viat̄cū portat: tuē cōdu
 cet te ad seipm̄. via veritas et vita.
Quo iuemes viā istam? Quo i
 uemes viat̄cū? Custus deus ē: de
 us autē ubiq; ē. Si deus ubiq;: et in te ē.
 Post te est: ante te est: i arcutu tuo ē.
 Deo plena sūt omnia. Ne longe deū
 arbitaris. Quocūq; quesieris: ipm̄
 iuemes. Si ascenderis in celū illic ē:
 si descēderis ad infernū adest. Si sup
 seris pēnas tuas diluculo. ut habi
 tes i extremis marib;: et em̄ illuc ma
 nus sua deducet te: et tenebit te dex
 tera sua. Deus igit; ubiq; est. Hospi
 tē deū habes. Hospitiū acceptū fac
 hospiti tanto: et securus tuē dices
 hospiti tuo. ut in eū deducat te:

A aure

no

in deducendo educat te: in educendo
pducat te: in pducendo hospitet te
Dico igitur tibi: si sibi grati exhibe-
ueris hospiciu tuu: et quatuor et qua-
ranta exhibebit tibi hospiciu suu:
Et qm beatus eris. si hospes dei fueris:
si i ciuitate sua. celesti scilicet iherlm ma-
sione acceperis. Si deus in die aliqua-
grus tibi agens dixerit: hospes fui et
collegista me. Et qm diu vni feasti
ex hys minimis meis michi feasti. Veni
benedicte patris mei percipe regnu:
Erraueru equide qm pro hospicio tuo
hospiciu dei pmiseru tibi. Cuius iam
conscriptu ymo ia coregnate hospi-
tem vocaueru. Non pmittis tibi de
hospicio: promittit regnu: regnabi-
tu xpo. Heres eris dei: coheres aut xpi.

Sed ad *De paratioe ncia ad acqredu*
tantu felicitate adipiscenda *celoz reg*
paratio mltifaria tibi hme e necessaria
De confessione et pma breuis super
notatu est. Confiteri et penitere: a

3
malo ē declinare. A malo declinare quō
bonū est. Sz audisti declina a malo
et fac bonū. Bona est declinatio a ma-
lo: s; neciā ē ad bonū faciendū. festina
et efficax exhilaratio. Hilarē datore
diligite deus. Et quid est bonū facere?

In publico ē boni faciendi regula. Enar-
tat sibi bona ipensa doctorū doctor di-
ces. Hospes fui. nudus. et in carcere. sities
et esumens: et ministrabatis michi. Et
hec michi fecistis quod diu vni ex hijs mi-
nims meis fecistis. Grate bonū: quod
cū sit in pauperes: redūdat in deum.
Sz in pauperes largiatio: nō est tota
boni exhibitio. Dicit apulus. Si distri-
buero omēs facultates meas in cibos
pauperū. caritatē autē nō habuero:
nichil michi prodest. Ergo tota boni
sūma caritas est. Distributio faculta-
tū tuarū nisi ex radice caritatis procedat:
in deū nō redūdat. Deus caritas est. Ad
ex deo non procedit: in deū nō redūdat:
quod in deū nō redūdat: ex caritate nō procedit.

Ex deo igitur processio. et in deū redū
dano: dei dona sūt. **D**istribue itaq;
sic tua in pauperes: ut in deū distri
bucio redūdet. **S**z quid distribuēs?
Forsitan deest quod distribuas **A**udi
Iobiam **F**ili si multū tibi fuerit ha
bitū dāter tribue: si autē exiguū: etiā
illud exiguū impia stude **S**i dederis
alicui calicē aque salte frigide: non
perdes mercedē tuā. **S**z forsitan aqua
deest: s; habes qd' distribuas: habes
tempm **D**a tempm deo: et habebis deū
Quomō dabis tempm deo? **D**ispone
domui tue: qz morieris tu et nō uiues
Forsitan domū nō habes **D**ispone tibi
si non disponis domui **Q**ualis erit
dispositio? **D**ilige deū: et diliget te
deus **A**ssume pēnas quib; ad eū euo
les **P**enne quib; euoles: sūt dilectio
dei et pximi **D**ei et pximi dilectō: ap
ta ē tuipsi; dispositio **D**iliges pximū
tuū sicut tempm **D**ilectō pximi malū
nō operatur **D**e dilectōe dei qd' dicitur

Diliges dñm deū tuū ex tota anima
 tua: et ex toto corde tuo: et ex tota
 virtute tua Diligat deū oculus tuus
 os tuū. man⁹ tua. pes tuus: et oīs
 sens⁹ tuus. Quidq; tu es: quidq;
 dilcōnis in te est: tu totus diligas eū
 Hec sūt due ale quib⁹ euoles ad celū
 transueharis ad scōs: in facis inter
 angelos Si ociosa sit man⁹ tua ab
 opere. pes a deābulatione: si nūq;
 scā mens timēs deū vacare poterit a
 dilcōne **S**; dicas Diligo deū Bene
 Vanā sit in re: qd' pmissisti sermoē
 Dilcōnis dei pbatio: mādatoꝝ ipsi⁹
 est cōpleo Operū suoz volūtaria
 cōpleo: amare qd' amat de rarde
 n desideo amplecti qd' facit deus Si
 ergo deū diligis: qd' facit deus dili
 gis Et si qd' facit deus diligis: disa
 plinā dei flagellāte te diligis. **Et in**
Flagellū dei *firmitas est donū dei*
 sustines: tussi laboras: pul
 mone desias: abū stomach⁹ respuit

no

tyfi decoquens? vniu fastidib. dissen-
tena sauciatis: multimodo morboꝝ
genere afficere **Sz** hec. si ad hoc oꝝ
lū habens respiciens. dei dona sūt **D**isa-
plina patris ne abicias fili. **S**emo fili⁹
quē nō corrumpit p̄ **Sz** noli deficē a disa-
plina dei: et ne frangens dū ab eo argu-
eris **Q**uē em̄ diligit deus corrumpit: et
q̄ p̄ in filio cōplacet sibi **V**is scire
q̄ infirmitas corporis salutē aīe tue
p̄tuit. **A**udi dñm ap̄lo videntē **V**ir-
tus i infirmitate p̄fiat. **A**c si dicat **C**ō-
plectē infirmitatē quā patris: qm̄
ita p̄ficias de virtute i virtutē **Sz** si
in ifirmitate virtus augmētatur? **V**ir-
tus autē salus est aīe? q̄ quidē in-
firmitas corporis p̄ virtutē aīe pa-
rit salutē: dei donū est. **N**ō em̄ aliudē
nisi ex deo salus ē aīe **F**lagellū ergo
dei ne cōtepnas: s̄ flagellatus dic. deo
grās **D**ilige corripientē dilige corrige-
tem. dilige arguentē. nō in ira. nō in
furore s̄ in m̄ia **A**peri pulsanti? de

5
uotus esto vocanti : quib' age visitati
Redi ad te. cogita pariter. cogita de
deo : pensa si potes qu' sup omnia ope
ra sua ipsi' misericordies **I**psa de' est
ipe iudex est : nec vult te dampnari :
nolit te male iudicari : vult tu misere
ri **F**lagellat in te misericorditer :
qd' in eu deliquisti p'na'iter. **D**eus
deus deus me' . audeo dicere. pace tua
dicam : qu' magno replet' gaudio.
dicam : in quoda' extas' tripudio de te
p'sumedo dicam **N**isi q' deus es. iustus
esses **P**eccaui' grauius. in herem' q'
p'co' p'na'ati. gaude' de p'co'. post
p'ca' abula' extento collo. p'ca' m'z
predica' nec abscondim' : et tu placatus
es **N**os te puocam' ad uia' : tu
aut' coducas nos ad m'ia' **N**os te uia'
tam' in furore : tu aut' differis vin
dicta' **I**usto exterminio punire pote
ris p'co'ies subuert' negligetes : et
p'ca' tua expectat ut corrigamur
penitentes **D**eus meus ma' mea :

nūq̄ non hec ē iusticia. Sz nūq̄
iusticia apud deū. Absit Qd̄ em̄
suscipiet deus iustū iudex p̄acenter?
q̄ iusta seueritas flectitur inordit?
totū de⁹ est. Neq̄ em̄ aliter deus
esses. nisi flecterens? nisi patens?
nisi misererens. Neq̄ aliter flectens
paterens miserens? nisi deus esses.
Qd̄cūq̄ igitur facis tuū est. Fac igit̄
de⁹ qd̄ facis? q̄ qd̄ facis tuū ē? qd̄
tuū est bonū est. Qd̄ igit̄ facis bo
nū est. de⁹ me⁹ m̄a mea **admonitio**

Qum igitur infirmū ad paciētiā
care m̄ ad modicū migraueris
es de mūdo tāta et tam ineffabilem
benignitatē dñi dei tui ne spernas?
Flagellū ipsi⁹ suscipe gaudeter. Flagel
lat in te qd̄ nescis? nec iuste. Iusta
em̄ sūt ipsi⁹ iudicia. Morb⁹ hic cor
poris? mediana ē spiritual̄. Porro
recognita q̄ morb⁹ vt aūtē medicam̄
curabilis ē. et tecū reuolue. qm̄ si cō
tra deū presumpsens murmurare? et

6
morbu velis nolis sustinebis: nec m-
murrando sanaberis: ymo aima debi-
litaberis: du contra deu preem tuu
medici tuu. mitem tuu masuetissimu.
traquillissimu. in ipso flagello placa-
tissimu: qui nuq uatus. cu uat e
me recordatur. murruraueris. **yes**
ergo acquiesce consilijs. et qn quide
duo mala sustineres murrurando.
pacificus esto: et grauame corporale
fac tibi antidotu spirituale. **no** em
si in flagello vis deu recognoscere:
corpe et aima flagellaberis. **no**
em flagellat deus bis nudipm. **no**
Eo q iocudo pectore. q leto corde.
uisione diuina deberes poptare
Certe si preualeres. totus corpore in
firmitate medicale a deo debueras
modis omnib expete. ne sanitas cor-
poris infirmitas eet aie metuere
Nihil aliud fac. si q infirmaris
valiter debes gaudere: q iuxta est
uocatio diuina. debes ei totis infirmitas

no

letus adesse. **S**ya si epatū aut hono
rē aliū. aut sanitatē infirmis optabile
tibi cōcessisset deus? none aī omī gau
dio illud donū dei susciperes? **S**erte ma
iori exultatiōe. affectuosiori volūtate.
cū grām eadē actiōe hāc dei aiā dūsiōne
debes tibi vnicā habere. qz et hoc utilis
simū donū dei est. *Collatio q̄ meli⁹ sit viuē mō⁹*

Dono si de vite ista naufragio *amb⁹ mō⁹*
de qz cōpendiose mortis cōparādo
cōmercio cogitares. q̄ ienarribilit⁹ viuē
fastidires: q̄ festināter mori i dno cōci
peres. **B**ea em mortui qui i dno moriū⁹

Nā ut collationē quādā breuē facia⁹.
cōferm⁹ si placet de vita pnti q̄ mcaū
colorē ē: et q̄ p amcaū litigū. qd po
a⁹ appetēdū sit. male viuē an beate
mori discaia⁹. **N**ā bene viuē. nemo
pnta alie p̄. **S**is em hō mēdax. **E**t *quā⁹*
hō p̄ ceteris hoibz. vidēs aliā legē i mē⁹
bus suis. legi mēcis sue repugnātem.
cupit dissolui et eē cū xpō. Et sa⁹ qm

omnis creatura i gemisat et panti. vs
 qz quo liberetur a seruitute corruptio
 nis p eū qui subiecit eā in spe. Demqz
 quis nūare pō pntis vite molestias.
 Esurire sitire. algere calere. lassari.
 et inuābilia alia. ex ipā nob cōsue
 tudie domestica sūt: tñ uicū dolor
 habuit hec Sz vt ala 9 reuoluam 9
 que man nob sūt. cupere amare. odi
 re formata. adulterari occidere vl oc
 cidi. inpe furari: nōne iumice nob
 passiones sūt. Tamē quis inuūns
 quis lib' e ab hys omib9. Et quis tor
 et tantar obnoxi 9 passionū: inuū
 nis exa a pccō. Et quis uiuēs sub pec
 cato. bte uiuit. Ergo male omis hō:
 qz et pccm malū ē. Demqz audent pñū
 ao: qz pñcipū vite hoīs. nāū dolor ē
 Fuere phi hoc nō ignorātes. qui i ortu
 pueroz iugebat: in morte autē gaude
 bant: hoc significātes. qz homo ad la
 bore nāsatū: ad requie autē morit.

Dauid etiā dauid et de ortu et de vita
fily quē de bethsabec suscepit. i. tātū
ē cōtristatus. vt dū puer adhuc viuēt
lugēs et iocnatus remaneret: mortuo
autē puerulo. et gauderet et cenaret

O mors desiderabil. **Cōmēdatō mort.**
O mors om̄i maloz p̄ntiū finis
O mors laboris clausula: quies p̄ia
P̄iū Quis cogitare queat. tuaz vali
tates b̄titudinū? **N.** zā male mori aī
tranoz nō est: bene autē mori aī xp̄o
vnuere ē Et quis ipsi 9 beneficia suf
ficiēter expediat: que hoīem xp̄o cō
glutinat: que vt dictū ē finis maloz
ē. nutrit et h̄nū securare felicitatis
Valeas mors mi dilaſſima: cōfiteor
si possem libenti te cōplecterer. libēter
te gustare: vltro subnem Et testoz.
qm̄ om̄is cogitatio mea. et eplē p̄ntis
freq̄ētata laō. instigat me ad tuā di
lectionē: tm̄ ne itēpestua venas
Tu autē caro mea et os meū. quē et

eplā mea visitat : quā et extremā
morturū accipis : de hac eadē eplā
et de alijs que in te sūt exēplaribz cō
solationē accipe : ne i extremo positus
tāq̄ desolatus. ad curiā dei tui venias

His omnibz explet **Oraao infam**

Oratio ē tibi natiā **E**rgo deū allo
quere : et nisi secus egeris de ipō securū
ita affare **D**eus meus deus meus
mīa mea refugū meū : te desidero. ad te
cōfugio : ad te venire festino **N**e despi
cias me sub tremēdo disamine positi
Adesto p̄p̄ia n̄ in hīs meis magnis
necitatibz **N**ō possū me redimē meis
opationibz : s̄ tu redime me et misere
mei **D**iffido de meis meritis : s̄ cōfido
de misericordiis tuis **E**t plus cōfido de
misericordiis tuis : q̄ diffidā de malis
actibz meis **T**u spes mea deus meus
tibi soli peccāui mea culpa **T**ui autē
tibi carus sū ad redimēdū : nō sū
vilis ad perdendū **E**t nūc ad te venio

no

qui nulli dees **C**upio dissolui et esse
teatū **I**n manū tuas quædō spm̄ meū
dnē : respice ī me dnē deus veritatis
Et prā michi deus meū vt in pace dor
mā et requiescā **Q**ui ī trinitate p
fecta viuus et regnas deū **P** omnia secul
la seculorū **A**men **E**xpliat liber
p̄m̄ b̄i augusti ep̄i et doctorū qui itū
tulatur **visitatio infirm̄**

Incipit liber secundus eiusdē quē idcirco ad
didit qz quedā p̄missorū p̄ breuitatē et
[vexi m̄ fca]

Operonis **Recapitulatio** lib. **præd.**
tractatus **ausu** me clausisse

putaueram: cui quidam de fratribz
illū accipietes. ipi atq; mherentes
accurate collaudauerūt: et sicut testa
batur pro aliqua utilitate sui gratan
ter relegerūt: et cori decedentū de se
culo consolacōm necessariū iudicauē
rūt. **Ego** autē fraternū gaudiū meū
meū existimās. ita illud cōplexatus
sū: ut in ipōz leticia michi meū con
placeret opusculū. **Et** qd' ipē ipreme
dicat' dictauerā: solitano paginā
scrutino. **Sunt** autē que scripta fue
rūt simpliat. s; ut reor catholice dca
Vnde et dictoz simpliatati ppt' firm
beniuolēciā. qui iam ita laudauerūt
pepera. **Ipi** autē licet volumē esset
puulū. **visitationē infirm** illud ap
pellauerūt. **Ego** autē supiora uti e
rūt. pass' sū manē. **S; qm** eplari
studuerā breuitati. quedā p'ter miserā

que ad eandē infirmū visitationē fuisset
sententiā. **E**rgo que cōpendij grā
p̄termiserā? nec nō et ea q̄ sup̄ idem
negociū postea a me requisita sunt:
stilo subsequētī cōmēdaui. **E**ūt quo
q̄ ordine p̄cedētia: s̄ ip̄a p̄posternū
ad alia tēdendi nō multā velocitas.

Mox **Exhortatio infirmū ad fidē**
recessurū a nob̄? te em̄ cōpellit
dies vltimū: fidel' esto. **S**ine fidē em̄ nō
potes placere deo: neq; em̄ infidel' ē
deo acceptabil'. **S**ūt ergo de deo multa
credenda. ad salutē max̄ natiā. **S**acra
mētis ergo diuīs. fides plus. q̄ verbo
rū argumētā. adhibenda ē. **N**eq; e
m̄ sigillatū de deo credenda. p̄ rōnis ar
gumētā possu' cōprehendē: possu'
et debem' cōcedere. **N**ā neq; de deo lo
quim' : q̄n a nob̄ ip̄is aliquātulū
excedam' mētē. **V**bi ergo mētis est
excessio: ydonea ē fidei successio. **M**i
rabile ergo illud de trinitatis vnitatē

et de unitatis deifici trinitate sacramē
tū: magis ē credendū q̄ exponendū.

Enūvero credatur sacre scripture testi
monij *Consideratio humanitatis xpi*

Sunt et alia de deo filio. q̄ nobis
ppinqua et contagua: et ex ipā
sui ppinquitate seu cōtigitate. nobis
familiaria: et ex ipā familiaritate.
nobis delcabilia. Delcabile quippe est et
salutare homi morētuloqui. et faciat
de huānitate ihu xpi. *Et* enī verbū
caro factū est et habitauit i nob. hoīs ē:
Et deus homo factus ē. hoīs est. *Ut* rōq;
igitur hoc ineffabile sacramētū. hoīs ē
Et nō ergo infirmū hominis intellectu.
ex sui p̄ius huānitate pōderosa ebetatur.
videns nūc p̄ speculū in emigmate. nō
p̄t dei diuinitatē ut dignū est cōprehēdē:
ad illā que sua ē. xpi huānitate. oculū
suū itellatūalē reflectat: in illa delcetur
ex illa quoq; factetur: ad illā faciem
suā cōuertat: sicut de ezechya dictū ē

no
or

no

Cōuertit ezechias faciē suā cū lacrimis
ad parietē **P**aues hūanitas xpi est
Vn̄ ita salomō **E**n̄ ip̄e stat post pari
etem n̄m̄. **D**iuītas ip̄i ⁊ videlicet. ad
nullū deflexa ul̄ deflectenda p̄c̄m̄ sub
carne n̄m̄ latitabat **N**ā et in terris
vis⁹ ē: eo cū homibz cōuersatus est. ⁊
Ad hūc reuera parietē ezechias sub
mortis articulo quā ei p̄p̄ha per spiritū
p̄dixerat faciē cōuertit: et ita cōualuit
Hac valitudis expectatioē tandē
secur⁹ iacob ita tripudiauit **V**idi d̄m̄
facie diuinitatis in qua erat deus: ad
faciē hūanitatis quā erat assuptur⁹:
et sic salua facta ē anima mea. **H**uius
īcarnatiois desiderio flagrabāt oēs sc̄i
Quippe quibz maīfestū erat nō aliter
posse saluari gen⁹ hūanū: nisi per
dei filiū īcarnatū **N**ō em̄ est in alio
aliquo salus **N**ec em̄ ē aliud nomē
sub celo datū homibz in quo oporteat
hoīem saluū fieri **A**d hūc igitur pari

etem nrm. mediatore nrm. conuertere facie
 tua familiar 9: qd' tuu est aggredere
 securus **Et deus fac. compati nris infir-**
Sat copati tuus infirm. // **imitatib 9**
 tatibz: qui factus e tue infirmi-
 tatis pncipando conscuus prerogati-
 ua nre carnis i celos euexit superius:
 qz exaltatus e sup celos homo deus
 Participatus e nostre humanitatis:
 ut nos participarem sue diuinitatis
Aude igitur fili nrm de homine deo
 tuo facere quoddam participu: quia
 prior fecit deus de homine tuo puro. sibi
 participu **Ex diuinitate processit sal-**
 uatio: et ex huamitate redeptio: utriusq;
 tamen ex utroq; **Sz** qd' meu e. meu est
 qz ex me. michi quadam cognatione et
 cognitione. secreta quadam affectuade
 conglutino: quodam uire pprie consan-
 guinitatis michi uendico **Tu**cius et
 ioacudius loquor ad meu ihesu. q' ad
 aliquem scoz spirituu: plus debet michi

no

xp̄s q̄ quilibet ceteroz celestiu spūū
Quid tu es fieri dignatus ē deus? nō fr̄
ē qd̄ est angelus: et si sit magni cōsi-
ly angelus **T**e exaltauit sup angelo
tu enī iudicab̄ angelos **N**olle habere
loai angeli: si possem habere loai dedi-
tū homī **A**d curiā dei tu processit deus
tuus? homo tuus? tūca tua. tum-
ca polimita. quā sibi decentissime co-
aptauit indutus **I**bi assidue iterpel-
lat pro nob̄: nō iā ab angelis mōra-
tus: ymo glā et honore coronatus.
et sup opa manūū dei ḡstatū **Q**uē
ergo habes intercessorē habes mediato-
rem: constitue tibi ppriū adiutorem
Et si deus pro te quis cōtra te? **S**umit
ergo et fidelit̄ credēda ē dei incarnatio.
passio. et resurrectio. sup celos ascensio.
nec non et tuius futura reformatio
Hec fili mi. fides tua futura habeat?
Pscutetur et teneat cor tuū: ml̄ dula
sapiat os tuū. audacter ḡfiteatur et

cōnat. Corde enī creditur ad iusticiā
ore autē cōfessio fit ad salutē. *De yma*

Licet hec *ymē crucifxi et ei9 digna tūc*
sufficiat valeat ad salutē: tamē *vna*
sūt quedā extēriora etiā signa. pigrū
tis etiā fidei aliqñ exortatoria: et qñ
quādā opūctionē penetrabilz suis fi
gentia. que et xpianitatis religio ius
sit obseruari: et amicorū ad infirmos.
cōueniētū deuotio gaudet adimpleri.
*H*ec et tu fili mi nō negligas. *Cruc*
siquidē et tibi salubria: et michi caris
qz tuus cōsolatoria. **C**ebet siquidē
xpianorū archana: illius dñice crucis
quōdā venerabile monimētū: qd' de
crucis xpi ymaginatioē crucē cognōi
nat. **C**ū et nos omī veneratioē dig
nissimū fatemur: et ad recordationē
crucifxi nrī veneramur. **A**diatur enī
supra in cruce. quedā hoīs mibi pac
ēns ymago: p' qd' salutifera ihu xpi
nob' renouatur passio. **H**āc cōplectē

huiliter. venemur suppliciter. bene hoc
ad mediana tibi reducens. **N**ec deus e
nec homo presens qua cerno figuram.
Sz deus e et homo. que sigt fac figuram.
Ver9 homo ver9 qz de9 in vn9 vter9qz
Pbra crucis patit9 morte subit9 et sepelit9
vuit. ite aut9 h9 p sigt triumphat ab hoste
Id notu nob aut9 hui9 littera reddit.
Saliter ipi9 nota sut9 crux et crux fix9
Nec et ego veneror ilz quoz sy adoro.
Tu aut9 bone ihu. qui pro me
pedens ita pass9 es. michi misereri dig
nens? et pra qui in mortu9 earet ad h9
mortu9. vt mudo mortu9 tibi vna bo
ne ihesu. **De extrema vntioe et sac9**
Nec ptermittendu e illud **pceptioe**
Apli iacobi pceptu. **I**nfirmatur
quis in vobis. inducant pbros eccle. et
orent sup eu. ungetes eu oleo sco in noie
dni. et oratio fida saluabit infirmu.
Erigo sic roges de te et pro te frat9 sicut
dixit aplus iacob 9. ymo p aplm suu

Dñs Ip̄a videlicet olea sacra delibutio:
 itelligitur spūs sc̄i typicalis unctio.

Quod eadē vniuersū dñia corpis sac̄
 menti. fili mi suscipe nō reuēas: quī
 poa illud audissimē q̄ras: fidelit̄
 comedas. **L**ib; em̄ ille icōpambilis.
 ineffabil' viaticū tibi erit saluberrimū:
 redēptiois tue p̄ciū. redēptoris mom̄
 mētū: et redēpti munimētū. **Recapi**

De cōfessioē **tula^o de confessione**
 superiori tractatu te breuiter
 cōmone fea: qm̄ vrgebat ad aliud me
 tendendi curiosa nōtās. **N**ūc quoq;
 de eodē cōfessiois caplo: recapitulatioz
 cōpendiosā facē dispono. **S**ūt quidā
 qui sufficē sibi ad salutē autumāt:
 si soli deo cui nichil occultū est. quē nul
 lus latet. q̄scia. sua q̄fiteat' crimīa.
Rolūt em̄ aut erubescūt siue dedig
 nātur onidē se sacerdotibz: quos tamē
 mter leprā et nō leprā discernere. p
 legislatorē constituit dñs. **S**z nolo vt

ipā decipiaris opinioē quati⁹ ofudari
ofiteri corā dñi vicario. tabescēs pre
rubore vl̄ ceruicof⁹ p̄ indignatione.
Nā ip̄i⁹ hūilit̄ subeūdū est iudiciū:
quē dñs sibi nō dedignatur vicariū
Ergo venire ad te roges sacerdotem:
et fac eū oficiārū tuarū p̄empt⁹ p̄tiapē
Nō seducat te sopmātū illa sup̄stia.
que musitādo ofirmat. q̄ sacerdote icō
sulto saluat ad deū peccatorū cōfessio.
Nos autē nō abnegam⁹ qui sit ad
eū frequēter ferenda cōfessio peccōrū.
Bat̄s etenī qui tenebit et allidet par
uulos suos vl̄ maximos suos ad petrū
petra autē xp̄us ē. **E**t testam̄. testatur
et illud sana doct̄na. nō nisi applaudē
tū fauces aurib⁹. qm̄ prius eges sacer
dotis. qui mediator sit ad deū tuū salu
bri iudicio. **A**lioquī et sub lege et sub gr̄a
ite on̄dite vos sacerdotib⁹ nisi diuinū
quo ofūmaretur. **C**ōfitemī alterut̄
p̄tā vr̄a quo cōpleretur. **E**rgo q̄anti

ai tuaz arbiter dei vice dñs adhibeat
 pbz: et reuela ei vias tuas: et ipse pre
 bebunt antidotū reconciliatiois. **N**eq; sic
 ut quidā ai quada calliditate allo
 quans pbz: qm talis allocutio:
 tūpius foret deceptio. **A**ccedit siq; de
 deceptuoli ad sacerdotes ita eis pntibus
 cōfiteres. **E**go pccoz dñe sacerdos pccāui
 pccādo adulterādo fornicādo homē occi
 dendo mēaendo sacrilegiū qmittendo.
 furādo rapiēdo. **H**ec oīa qmisi mea cul
 pa vl opere vl volūtate. **I**st ita deū irri
 dentes. de q; tñ nō irridet. cōfiteatur. que
 nō fecerūt interpolātes. reuelāda velā
 tes vt siml sit idem in eodē et pccā de
 nudasse et denudādū obūbrasse. **D**e
 quo sacerdos tūc icertior recedit: ai cer
 ta audierit icerte. **D** q; bene et iuste hu
 iusmodi versutis sacerdos iste qfuleret
 si hys omibz que audiuit iudiciū suū
 apponeret. et q; veū de omibz cōpetenti
 correctioē mulctaret. qui de omibz mcht

examine nichil ex nomine deteges. semet
infamato aggressus est. bona quoque mor-
dinate dispensavit. et tunc non erat huius
locus. et temporis locus est. quo ge-
nerale morbum medico detegere debuis-
set. si prius vulnera luores. plagas
tumores sibi sigillatim prout grauius
visceribus instabat eiusceris. *Ad mom.*

Quero vero fili mi *no qualiter dicitur qd fita*
non ita facies. quoniam sanctorum confi-
lio creditur es. *Astante coram te sacer-*
dotem. angelum domini existant. labia siqui-
de sacerdotis ait malachias custodit
sciam. et legem requirit ex ore eius. An-
gelus enim domini exercituum est. Et cum qua-
deum et angelum eius decet reuerentia: dei
ministerium affare. Aperi ei penetralium tuorum
abditissima latibula. qd sciam qd veredum
penitentiore reuela repagula. Non te
pudeat coram vno dicere. qd te non puduit
foris coram multis et cum multis facere
scia humanum est peccare. xpianum a peccato

desistere: dyaboliciū ē perseuerare. Ergo
 que mētē graui⁹ exacerbāt facinora.
 dei angelo māifesta. nichil obscurū
 dicēs. culpā null' ambāgib⁹ inuolues:
 null' circumfōmb⁹ qd' verū ē operens
 Designāda sūt. etiā in quib⁹ peccasti
 loca si recordaris et tpa. tū quib⁹ pec
 casti p̄sone. nō noīa ip̄arū: et vti a
 p̄cto desistat. secreto corrigēda famili
 aritas? in qua peccasti labilis etas:
 quo gradu iā ecce desuiebas? vtrū sel
 an ex consuetudinē. vtrū ex necessitate an
 ex voluptate cecidisti. Hīs em̄ omnib⁹
 sua iudicia instāt. Si em̄ in iudicijs.
 iudicijs secularib⁹ a locis loca discer
 nūtur? alia censura vindicatur homi
 adū in regis curia: alia i via publica.
 alia in agresta villa. Aliqñ pro tpe:
 t̄pib⁹ ignosatur in fanāe. deferatur ali
 qñdo senectē: que media deferuet etas:
 seuera colhibetur habēna. In solēmb⁹
 p̄cipū natalicijs peccata. feroa p̄plec

tūtur exterminio facinora Sic et ce
tera Quāto distractionibz elimināda
sūt aiaduersionibz in locis deo sacra
tis in tēpibz et festis deo dicatis. in eta
te discretiori. in psonis pprie deo delega
tis in gradibz gmissa sublimioribz

Nota

Rōne cui plus gmittit^r plus ab eo
exigitur. Rōne min⁹ ē hoīem occidit
se q̄ hoīes Rōne leu⁹ ē semel deli
quisse q̄ cenāes. Rōne celeriorē con
sequetur veniā ex necessitate cecidisse
q̄ ex voluptate. Et quibz vbiūqz pec
catur pccōn sp̄ sic pccōn. et nullū tēp⁹
nulla etas nulla psona null⁹ locus
munitat peccātē a pccō. tamē hec oīa
modo suo corripēda et corrigēda sūt.
Hec autē omnia que si taceatur vlt
dicta callide pallient^r aiāz iugulat
si denudet^r cū pmā evanesūt i mch
lū redigēda Ordīe gpetēta psequere.
sine circūlocutioē ediffere. peccata pro
vitiis ymo vilit^r extirpare cōtende.

Deu cur erubescas confiteri: qd' face
 nequa q' erubuisti. Meli' e' cora' vno
 aliquotulu' ruboris tolerare: q' i' die iudi
 cy cora' tot milibz hoim' graui repul
 sa denotatu' tabescere.

Confessionē tuā *denuda est pma.*
 comitetur pma: qm' ita venit
 tetur tibi iniquitas tua. Et bñ quoz
 remisse sūt iniquitates: et quoz rec
 ta sūt pccā. Pccā quoq; cōfessio. pccā
 ē dāpnatio. pma vero confessionē pa
 rit valem. **O**diū quoq; pccā adhiben
 dū est: qm' pccōr aie sue ē inimicus:
 et p fco odio odienda sūt pccā: qm'
 fca sūt nobis inimica. **N**omētaneas
 autē eozū illecebras. que ad momēta
 neā cordis paussione pnt anullari.
 p quoz anullationē eternā possideb'
 requie. p thezaurizationē in auca
 tū ibis infernale nolle destruere cū
 possis extreme demēae est. **C**onfiteri
 igitur care in nomētana que te re

mordet flagitia. detege specialiter
que fas specialia Cotidiana de qui
bus nō fusti mūd 9 saltē cogitatione
in collectā generali suppose. sic q; ex
indulgentia 9 fide. Iā vero sacerdote cō
sulto ad deū tua reuelāda sūt delicta
ipi iā tūc erūt pñtanda. Nō enī tal
pñtatio vltia erit ifructuosa. Et qd
forsitā oblitus ptermiserā debitorib;
tuis ex corde dimitte debita sua. etiā
omīs hoīes in deū et p̄t̄ deū dilige

Dagnule nre *Apologia libelli q̄re nō*
doamēta. q̄ mōtalia vidētur *si p̄t̄*
et despiciabilia. q; nō sūt rethorico
flatu et fastu coturnata. Videntur
et supflua. qm̄ eruditorib; hec oīa
erūt puia. Sz ē aliqui vt multi noue
runt eruditi de quib; nō dubitauerunt
et cogitāt vt eodē discendi genere eadē
didicerūt omēs. Sz nos de min; capa
cū nūd fuim; et quō lassus bos
calcet p̄spicue noui; *Accesserūt etiā*

ad nos aiab 9 suis consuli coauriscē
tū copiosa frequētia. et quidā ex sim
phatate. quidā ita loquebātur ex in
dustria Illis autē prout nob collibuit
consulu 9

Alloquitur adhuc p eplām isr

Tibi vero cui cor mīm arcus iui
gilat. et quē eplē respecty visi
tat. qm̄ dolor ipacētissi 9 tollit collo
quēdi grām. ex hys que ex ipis hausi 9
periciores huc tractatū cōnexi 9 Tuū
ē igit tuū est tibi quoq p necessariū
est qui sub mortis articulo positus es.
Iāq si videri posset mortē videres ?
quate 9 ex mīm erudiciōe vigilantior
vl ex tuipssi 9 necessitate arcūspectior ?
tibi iuigiles. tibi pvideas tibi 9fulas
Si autē in mīs tractatib 9 que nesce
bas indicavi. vl que sciebas. iterum
mālcavi : tibi tamē in utroq ex sū
ma exga te diligēcia nīm desudavit
exacū Et si tibi nō proderit. qm̄ h
oia sciebas. harū distictionū cōmo

nitiora cōnectio. quibusdā saltē min⁹
saolis prodesse habebit. michi quoq;
te cōmonuisse voluptuosū est. qm̄
eti michi satisfacc valebit. *De diuisi-*
tate sacerdotū et q̄ meliores eligēdi sūt
Sed ne quorūdā sup̄suro a q̄ficētib;
pbrōrū. a nob̄ intacta. q̄ igno-
ta a nobis. nō notificet. nūc aliq̄
tulū nr̄i sermoīs q̄sumatio qm̄ corā
ill' q̄ficendū ē respiciat pbrōs. *Es*
autē id scribē sup̄vacancū. nisi erro-
ri audā iā in mltos serpētā ptende-
retur obuiū. *Q*uēl' ē quoq; ignorā-
cie pbrōrū q̄sulere. q̄ ignorātes in
ignorācia sua icastigatos remanē
Poss; autē et tibi. qm̄ et nocuit ml-
tis nocere. Prout super a itimatiū
ē. corā sacerdote confiteri habes ip̄i
q̄ iudiciū subire debes. *S*icut stel-
la differt a stella in claritate. sic
sacerdos differt a sacerdote in sua
querfatioē. *M*ultorū siquidē ē vocū

Sacerdotes: si nō om̄ e esse sacerdotes
 Siquidē mltis pbratus gmittit̄ dis
 p̄satio. si nō om̄es parit̄ ḡn̄sse dis
 pensationis inseruiūt misterio Ali
 equidē q̄modis p̄ntibz que sua sūt.
 nō que ihu xpi exquiret̄. iexplēbilit̄
 m̄h̄nat. ali q̄ p̄edit̄ ex īc̄uria. ali
 suffocatur ex ignorātia: et t̄n̄ igno
 rans ignorabitur. ali q̄ v̄ro cōcredi
 te custodie q̄petent̄ locū et temp̄ ex
 plorat. r̄ndet q̄ probata vita mist̄i.
 n̄c̄itatibz iūicti misterij Ex h̄is vocā
 di sūt periciores si noueris et tuācōs

Si enī morbis corp̄m. media p̄baao
 ros exquirūtur. quātomagis sp̄ri
 tualibz aīarū putredimbz adhibēdi
 sūt media subtiliores. et si dia luceat
 sp̄ualiores. **N**ō dico tamē vt dapnē
 vl̄ reprehendas d̄m̄ sacerdotes **N**ouit
 enī d̄ns qui sūt ei **S**z dico si reap̄is
 p̄pheta in noīe p̄phete vl̄ iustū in noīe
 iusti. mercedē vl̄ p̄phē vl̄ iusti accipēs

Ergo tales vocandi sunt. Nā vide quid
ex ignorātia ignorātiū proueniat. *De*

Hvdunt *ignorātia et errore quorūda fac*
quidā ex nimis eruditis sacerdotibus
professionē tuā. vidit infirmitatē tuā?
nescat tū res huiuscemodi equa lance pē
sare? ignorat quod velox medicā subita
neis infirmitatibus vel etiā in extremo
positis sit necessaria. *R*idetur egrotō.
si si supuixeris ita ieiunia ita fac eleō
smā ita ora. *H*ec tū omnia bene dixit.
Et errore impiū aduertē. *S*i autē
ex hac infirmitate morieris ne anima
tua videat deo ipemtes. *p* obiam iūligo
tibi quatinus anima tua vel tota septiā
nā. vel anū integrū vel tantū tuis paa
endo penā quā pmeruisti. in pma p
morte tuā sit. *O* extermināda cordis
cecaio. *ad* cōsolādū infirmū veniat
et cui maior et ppera iūbit absoluc
di neātas. absolucōne interdā. ligu
tione addit pericula. *O* p dicitōis aīat

occasio **U**tau autē hec sacerdot' absolu'
 cōfiteā noceat? certū ē autē qz non
 iuuat? dei iudicio reseruet? **S**z ad
 hec quid huic gsolatorū vl pot' de
 solatorū videndū sit. si forte requir'
 absolute dico. q' doced' ē iste nō sequē
 dus. **N**ec ibi erit mobia? vbi ē erudi
 tiōis huīllis officiositas **S**iat
 et huiusmōi putredimibus
 qd' apponēdū sit cathaplasma scire
 desideras. vt saltē sub occasione tu do
 ceant' pbrū. et hoc eadē pficiat salua
 q' in extremo positas et tamē gfitēbz
 responderē subterro **Q**uā nēm iponēda

Nem est pma post mortē sustine?
 iponēdū ē. qd' aut ipossibilitat'
 ei abdicat? aut temp' euanescentis
 adimplere prohibeat **S**i autē ali
 quid qd' prodesse poterit paup'ibus
 man' ei' iuenerit? aut amia sui
 de suo dare voluerit? legale est vt
 pccā sua elemosinis redimantur.

Orationes etiā amicorū ei p̄futura
credi. **S**mautē autē q̄ntulacūq; pe
cunie sūma dēerit? aut qui orēt p̄
eo amicorū religiositas defuerit? et
ex toto nichil nisi confiteri et penitē
ualebit? enormitas quoq; peccorū
eū aggrauabit? quid isti faciā?

Decutā eū? aut ego etiā de eo
in desperationē deducar? **S**z
quis o bone ihu. de miā tua desperet?
Audent p̄nūcio. qm̄ amulacūq; delictū
ē a te despatio? q̄ qualiscūq;
fragilitatis huāne offensio. **Q**uare
ap̄tōrū p̄mncero lacrimae profuerit
nisi profuit et michi? **V**atroms illi
in euā^o meōria. quare nob̄ tā vene
rabilis recensita est? **Q**uib? eleō
sm̄s quibus ve opib? ut quib? ora
tiombz v̄idisti mi ihū benignissie
dulcissime m̄ordissie. q̄ sub uire
iunudo. amē dico tibi hodie meā
eris in paradiso? nisi fidei sue ora

no

nom q̄ breuiffime. memeto mei dñe
 dū ueneris in regnū tuū. Dico itaq̄
 omib⁹. dico tandē q̄fitentib⁹. dico cō
 fessis consulentib⁹. ne confessi despe
 rent. ne sacerdotes post mortē ali
 quos ligent. ymo cū suo ihū dicant
 soluite eū et smite abire. Meli⁹ ē enī
 ut talis profic ul' nō noceat absoluto
 q̄ obsit indifaceta ligatio. Nec p̄ten
 dant sacerdotes de fallaci securitate
 occasionē. qm̄ meli⁹ ē moruentē in
 man⁹ m̄ordiffim̄ dei q̄mittere. q̄
 despantē cū quibuscū inducāz fabul
 a regno dei eliminare. Nā quomō
 dicet sacerdos pro defūcto quē ip̄e li
 gant. Absolue dñe aīam famili tuī
 ul' ceteras absolutionū eulogias.
 Absoluēdi sūt itaq̄ omēs. absolutio
 nē dūtaxat rogātes. nec suspēdendi
 sūt a cōione fidelū. quibz mors time
 tur sine dilatioē. et quos p̄ccōz ama
 ra recordatio ul' ḡtuet i lacrimis.

U^t metus mortis duat ad veniā fiet
scriptum testat^r Et territi purgabuⁿ
tur **S**ciēdū etiā q^d si tales infirmi
cōualuerūt canonū diūternā nō neg^l
ligat^r subire censurā **S**ubitanēū et
go dū nō diua^l hauerūt hoc iⁿ extre
mo positis adhibeatur consiliū. **H**o
etiā kmē dō tibi amice **A**scende in
templū dñi oratur⁹ corde. si nō pote^r
corpore. **D**ic iustificād⁹ cū illo iam
iustificato peccatore **D**eus p^{ro}pius
esto michi peccōri. ut ascendas iust⁹
ad deū iustificat⁹ ab ipō **D**eū uiuit
et regnat **P** omnia scā scōz **A**mē.

Explicit Tractatus bñ augustini
ypponens epī ac doctor⁹ excellētissimi
cui intulatur **De** uisitatione egrot⁹
uulū valde **pro** Consolatiōe et exhor
tatiōe omⁿ decedentū de hoc seculo meⁿ
et ad eternā felicitatē tendētū.

